

Enskild motion

Motion till riksdagen 2015/16:461

av Mattias Jonsson och Gunilla Carlsson (båda S)

Företrädesrätt till återanställning

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om företrädesrätt till återanställning enligt lagen om anställningsskydd och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Företrädesrätten till återanställning enligt lagen om anställningsskydd är av stor vikt för att säkerställa rättssäkerhet och trygghet i anställningen. Den är ett viktigt instrument i skapandet av ett hållbart och mer jämlikt arbetsliv där diskriminering motverkas.

Regeln som formuleras i lagens 25 § säger att arbetstagare som sagts upp på grund av arbetsbrist har företrädesrätt till återanställning i den verksamhet där de tidigare varit sysselsatta, förutsatt att anställningen varat under en viss tid och att arbetstagaren har de rätta kvalifikationerna. Regeln omfattar också visstidsanställda som på grund av arbetsbrist inte har fått fortsatt anställning.

Bakgrunden är arbetsgivarnas makt att definiera när arbetsbrist föreligger och därmed också deras makt att avgöra när grund för att säga upp anställda finns. Företrädesrätten till återanställning är därför ett viktigt verktyg mot oseriösa arbetsgivare som vill säga upp anställda enbart i syfte att byta ut människor. Den bidrar till att förhindra diskriminering och skapar dessutom grund för demokrati och yttrandefrihet på arbetsplatsen. Otrygga anställningar leder ofta till att människor tystnar och inte vågar kritisera eller diskutera arbetsplatsfrågor.

Domar i Arbetsdomstolen föranleder dock frågan om regeln håller på att urholkas. I domstolens dom nr 72/07 konstateras till exempel att arbetsgivaren i fråga inte kringgått regeln om företräde till återanställning trots att 13 anställda sagts upp för att kort efter

uppsägningstidens slut under en period ersättas av tre anställda via ett bemanningsföretag. Detta skedde alltså under tiden för återanställning. Samtliga tre hörde i detta fall till den grupp som blivit uppsagda, men två av dessa tre personer hade inte varit anställda tillräckligt länge för att kunna erhålla återanställning enligt 25 § i lagen om anställningsskydd om bolaget i stället för att hyra in arbetskraft hade visstidsanställt för den period det handlade om. Andra av de uppsagda hade alltså haft företrädesrätt till jobben. Arbetsdomstolen accepterar dock bolagets argument om anlitage av bemanningsföretag som en mer företagsekonomiskt riktig lösning vid tillfälliga arbetstoppar, och på så vis accepteras detta sätt att kringgå den viktiga regeln. Arbetsdomstolens utslag och hur arbetsgivarna tillämpar lagstiftningen gör det angeläget att se över och stärka lagen om företrädesrätt till återanställning. Detta bör ske så att anställningsskyddet bevaras och så att arbetsgivare inte kan säga upp personal för att ta in ersättare via bemanningsföretag under tiden för återanställning.

Mattias Jonsson (S)

Gunilla Carlsson (S)